

communisten de intellectueele en artistieke arbeid ergerlijk onderschatten? Vooral die van leiding en bestuur, van vinding en initiatief? Geloof maar dat menige arbeider, menige bediende zorgeloos voortleeft, terwijl zijn patroon zich aftobt! Trouwens, wat zou alle machinale, alle handenwerk beduiden zonder de leiding van rustig denken, van wijsheid en gemoedsleven natuurlijk ook — dat moet erbij komen! — en wie zou de wereld in de hoogste zin vooruithelpen en tot bezinning brengen, als er geen menschen waren die zich vrijelijk aan kunst en wetenschap konden overgeven?"

„O natuurlijk!" riep Huib uit. „En denk ook maar niet dat de socialistische kopstukken dat zelf niet weten! Ze zeggen het alleen maar niet altijd openlijk. Ze praten de handwerkers — die immers verreweg in de meerderheid zijn — naar de mond. Ze hebben trouwens nog wel leelijker dingen op hun geweten. Het ergste is misschien wel, dat ze arbeid plegen voor te stellen als een noodzakelijk kwaad, als tobben, zwoegen, je afbeulen, en voor de rest niks, en dat daarom maar zoo kort mogelijk moet duren. De arbeid, die ons aller heerlijkheid behoort te zijn, ons waarachtig levensdoel! Echt leven en gelukkig zijn kan toch enkel maar, wie plezier heeft in zijn werk. Maar nou ja, ik weet natuurlijk ook wel, er is afschuwelijk veel werk tegenwoordig, dat noodig is, maar waar geen mensch plezier in hebben kan, doordat er niets meer aan te denken of te beleven valt. Dat is de groote moeilijkheid, de moderne moeilijkheid, dat bestond vroeger niet. En als je van leiding en bestuur spreekt, er is helaas ook zooveel bestuur, waarbij geen greintje wijsheid of gemoed meer meepraat, dat niets is dan gewetenlooze winstjagerij. Daartegenover dient — dat moet je toegeven — wel in de eerste plaats gezorgd te worden, dat iedereen, iedere werker ten minste, en zijn gezin, genoeg heeft te eten, en kleeding en een veilig onderdak; dat zieken en zwakken verzorgd worden, dat ieder mensch, in onze gezegende cultuurstaten, van die cultuur wat meê-genieten, zich geestelijk en lichamelijk ontspannen en ontwikkelen kan. En ik ben overtuigd, dat is ook alles mogelijk, als er maar orde in de chaos geschapen kon worden, als we maar paal en perk wisten te stellen aan de grenzelooze hebzucht en het schandelijke machtsmisbruik van enkelen. . . . Als ik daaraan denk, mijn liefste! Och ja, ik ben misschien wel voornamelijk socialist — noem mezelf tenminste zóó, tot nader order! — omdat het socialisme de oppositie is tegenwoordig. Oppositie tegen misbruik van macht en wetten, tegen de ploertige koningen van het moderne leven, de Beurs-koningen, de groote gokkers, vrekken en uitbuiters, die de wereld regeeren — niet die arme gekroonde functionarissen natuurlijk, die al moeite genoeg hebben hun schijntje van macht nog tot een béétje schittering te brengen!"

„Maar . . . als 't nu zoo doorgaat met de groei van de arbeiderspartijen, als ze zelf de baas worden?"